

ביצי חופש – סיפור אחד בשבוע מאת ארנה קזין

עלמה אוהבת לספר את הסיפור על הלילה שבו גנבנו אפרוחים מהלול במושב של הדודים שלה. היא תמיד משמיטה את הסוף של הסיפור, את מה שקרה לאפרוחים האלה, שגנבנו, ובגרו והיו לתרנגולות. היא מספרת סיפור של התגנבות יחידות באישון לילה, הסתננות, חטיפה, כלבים חושפים שיניים, נובחים, ריצה מבוהלת, הצלה בעור שיניים, וכולם מתפעלים, "סיפור מצוין!" וצוחקים ואומרים, "יפה, לא רע, מקורי!" ועלמה מרוצה מעצמה, ואומרת, "כן, היינו צעירות ונועזות". אבל אם שואלים אותה, "רגע, איפה התרנגולות היום?" עלמה רק אומרת, "אה, היום אין תרנגולות", או "זה כבר סיפור ארוך, בפעם אחרת", וחותרת. אנחנו חוזרות מארוחת-ערב אצל חברים שגרים ליד הבימה. אנחנו עולות ברוטשילד. עלמה כועסת עלי ופוסעת לידי בדממה. אני מרגישה רע, שתיתי יותר מדי. אני שואלת את עלמה, "מה יש?" והיא אומרת, "מה את חושבת שיש?" ואני שותקת. אני שתויה. אני רוצה שהלילה הזה יגמר מהר.

הסיפור על האפרוחים לא רע, בסך-הכל. כמו שעלמה מסבירה לשומעיה החדשים (תמיד יש אורח או אורחת בארוחת-הערב שלא זכו לשמוע את הסיפור. נָסֵפֶר מזלה של עלמה, שיכולה לרתק אותם אליה, להקסים אותם, בדבקות שלה, בלהט, ובצחוק המתגלגל, שגואל אותה בדיוק רגע לפני הצניחה לתהום הרצינות) – גנבנו את האפרוחים כי עלמה ביקשה להציל נפשות. היא למדה שתרגולות הן יצורים חברותיים ונבונים כמו כלבים וחתולים – חוקרים אחדים אפילו טוענים שהן חכמות כמו קופים (בשלב הזה מתפתח בחדר ויכוח, "מה פתאום, אין שום סיכוי", אומרים לעלמה, והיא עונה, "נתערב? אשלח לכם מחר את תקציר המחקר", והם מוכנים להתערב, כן, למה לא, בשביל המשחק, ועלמה מחייכת, מרוצה, מיומנת בשיחה, מניעה אותה משלב לשלב בשליטה מלאה כמו הרצאת מבוא באוניברסיטה, שהיא מרצה בלי לקרוא מהכתב, זוכרת כל מלה ומחשבת כל מהלך, בפעם המי-יודע-כמה). התרנגולות נבונות, הן יודעות לזהות כמעט כל אחת ממאה בנות-קהילתן, לפי הכרובולת או המבט או המקור. הן אומרות זו לזו שלום שלום, מהנהנות בחיבה, מחליפות לפעמים ניקורים של אחווה (הקהל צוחק, זה די מצחיק, אבל עלמה דווקא מתכוונת ברצינות), והן יכולות למצוא חפצים מוטמנים – נניח טבעת או כפתור, מתחת לאבן, מאחורי הדלי – אם מצביעים למען לכיוון הכללי. והן מסוגלות להפעיל מתג וללחוץ על ידית. ובסביבה הטבעית שלהן נשמרת היררכיה, התרנגולות הראשית זוכה לגישה מיידית למזון, והאחרות מוחלות על כבודן ומחכות קצת, עד שהיא מסמנת להן להתכבד, ולפעמים התרנגולות מתקוטטות, אבל בסך-הכל הן מסתדרות לא רע זו עם זו. והאפרוחים, את זה עלמה לא צריכה לספר, כולם יודעים, הם היצורים המתוקים ביותר בעולם החי. מהרגע שהם מבקיעים לעצמם דרך החוצה מהביצה,

ומתגלגלים על האדמה, ומתייצבים, ומזדקפים, ופולומתם הזהובה מתנערת ומתעוררת לחיים, הם כבר יכולים לדאוג לעצמם. עיניהם פקוחות והמקור מנקר (הם לא גוזל ציפור שפוער בייאוש את המקור, או גור כלבים שיונק עיוור וחסר-ישע. הם כבר מסתדרים לבד מיומם הראשון, האפרוחים הנבונים), ולכן מה שקורה בלולים התעשייתיים פשוט בלתי-נסבל.

בשלב הזה עלמה מצליחה למשוך אליה אוזניים כרויות ועיניים קשובות. היא במרכז וכולם מתגודדים סביבה, גם אם אינם זזים מהמקום, הם מתגודדים, ואני רואה את העצמות של עלמה זורחות ממבטים והערב לוהט. עלמה מספרת להם מדוע גנבנו תרנגולות מהלול. לילות ארוכים נדדה שנתה. מרגע שנזרעה בה המחשבה, מרגע שהכירה תרנגולות וידעה דבר-מה על גורלן, היא לא מצאה מנוחה, היא לא פסקה לראות בעיני רוחה את התרנגולות האומללות, עשרים סנטימטר של שטח מחיה לכל אחת, כנפיים גזומות, מקור שחוק, רָעָב, צחנה, קדחת, חוטי תיל, קרקע קרה וגסה, אלימות מנקרת, בשר קרוע. "תארו לעצמכם", מטעימה עלמה, "שהכלבה שלכם נידונה לחיות כל שנות חייה כולן בחצי מטר רבוע בכלוב, לצד מאות כלבות אחרות, שכמוה, אין בכוחן לזוז, כרתו להן נתח מהרגל, שלא ירחיקו לכת, ועליה להמליט עוד ועוד גורים עד שייתש כוחה". "למזלן הטוב", מוסיפה עלמה, "התרנגולות בלולים התעשייתיים לא מחזיקות מעמד זמן רב. במקום עשר, אפילו שתיים-עשרה, שנים של חיים טובים בחוץ, חיים של שוטטות במרעה, ישיבה על שיחים וכריעה על ענפים נמוכים של עצים, במקום חיים מלאים של התבטלות ומנוחה בשמש מנחמת, והתעופפיות קצרות, משתובבות, מכאן לשם – הן לא ממהרות לשום מקום, לא מבקשות להרחיק נדוד, רק להרים מעט את הגוף הכבד ולהתעופף; במקום חיים של ניקור זרעים ועלים וחרקים ושתייה וסקרנות וחברותא, חיים של שלוה זרועה בקריאות גאוה זכריות, הן גוועות אחרי שנה או שנתיים של צפיפות ומחנק וכנפיים שבורות, וכל הבן הילוד מומת בעת הבקיעה מהביצה. הן חיות חיים קצרים ומיוסרים של נקבות דחוסות, מוטלות להטיל". אפשר לראות מבטים של סלידה, או זעזוע, או הסתייגות, אבל אלה מתפוגגים במהירות, כי עלמה יפה ורצינית ומשכנעת, וכולם איתה. יום אחד עלמה החליטה שהיא חייבת לעשות מעשה, ואמרה לי, בואי אתי, אני חייבת, את חייבת, נשחרר את התרנגולות, בואי נגנוב אותן ונמצא להן בית חם, היא היתה כל-כך נחושה עלמה, לא היה אפשר להניא אותה. ואף-על-פי שפחדתי להיתפס, ולא ידעתי מה נעשה עם תרנגולות, ובעצם לא הייתי בטוחה שאני מחבבת תרנגולות באופן מיוחד, אני אולי אפילו פוחדת מהן קצת, הן די מכוערות בעיני, עם הראש הקטן והגוף הגדול, שמעוררים בלבי חשד, ואף-על-פי שעלמה אף-פעם לא נענית לקריאה שלי ולא באה אתי לאחת המשמרות במחסומים, לעמוד, לתעד ולהפגין, לא חשוב כמה אני מבקשת, שתצטרף, אפילו פעם אחת, שתראה שיש דברים יותר דחופים מהתרנגולות שלה, אף-על-פי-כן הדבקות של עלמה הניעה אותי, ויצאנו באישון לילה ונסענו למושב של הדודים, ללול של השכנים, והתקרבו והתגנבו וכמעט התפקע הלב מרוב פחד

משני רועים גרמנים שנבחו וחשפו שיניים וכמעט נעצו, והבאנו הביתה בשלום עשרה אפרוחים צהובים מתוקים. עלמה הניחה את הארגז במרפסת והניחה להם לקפץ החוצה וחייכה מסנטר למצח, מאוזן לאוזן, מכף רגל לראש, היא היתה חיוך אחד גדול, וגם לי זה היה לילה חי.

אנחנו פונות לרחוב שלנו ועלמה שואלת אותי, "בשביל מה זה היה טוב?" ואני אומרת, "מצטערת, לא יודעת". אני לא מרגישה טוב, הבניינים רועדים, ואני אומרת, "טוב, גם לי יש סיפור לספר לפעמים, אסור?" והיא מחזיקה רגע בחולצה שלי, ועוצרת אותי, ואומרת, "תסתכלי עלי", ואני מסתכלת עליה, והיא שואלת, "בשביל מה זה היה טוב?" ואני אומרת, "זה לא היה טוב, זה היה רע, לא הכל טוב", ועלמה מנענעת בראש שלה, כאילו היא לא מבינה.

תמיד עולה העילה לספר את הסיפור על האפרוחים בארוחות-ערב אצל חברים. בקבוק היין השלישי כבר נלגם ומגיע סבב השאלות, מה הדבר הכי קינקי שאי-פעם עשיתם, מה הדבר הכי נועז, או הכי טיפשי, הכי מבין, והסיפורים זורמים, והכל משתאים או מתחרים, מעיזים וצוחקים, הכל מצחיק, ועלמה אומרת, אה, לי יש דווקא סיפור די טוב, והיא פותחת בהקדמה, "אני לא יודעת אם כולם פה יודעים, אבל תרנגולות הן יצורים נבונים". וזה מספיק משונה כדי לנפץ את החדר בצחוק, זו פתיחה מפתיעה, גם למי שמכירים, והשומעים החדשים מרותקים, ועלמה עושה את שלה. לפעמים אני מגלגלת עיניים ונאנחת, אבל תמיד בחיבה, אני אף-פעם לא מקלקלת את המסיבה עם סיפורים משלי, נניח על המחסומים, על תורים ארוכים-ארוכים, שלא זזים, עומדים במקום ולא זזים, ועל בוז של חיילים, ועל מבטים עייפים, כלאחר ייאוש, של אנשים, שרוצים לזוז, מכאן לשם, ואסור להם, הם לא יכולים, אני לא מקלקלת עם סיפורים כאלה מדכאים, זה לא מתאים, ובכל מקרה עלמה לא נלאית, היא מספרת בכל פעם את הסיפור על התרנגולות הארורות שלה כאילו זו לה הפעם הראשונה, אפיזודה נשכחת שפתאום עלתה בדעתה, כאילו הכל אצלה ספונטני ודבר אינו עשוי ומחושב או כפייטי.

אנחנו עולות בחדר-המדרגות ואני מרגישה את הזעם של עלמה, מהדהד מגופה כמו הנורה שמהמהמת ורועדת בקומה השנייה, והיא אומרת, "אני אוריד את הכלבה, אל תבואי אתי", ואני לא מתווכחת. הכלבה קופצת עלינו בגיל, אני לא מספיקה ללטף אותה ועלמה כבר עם הרצועה ביד בדרך למטה והכלבה אחריה בדיצה, בריצה.

אני שוקעת בספה. אני לא יודעת למה דווקא הערב, למה חיקיתי כל-כך הרבה זמן, אבל הנה זה קרה, הצלחתי לשבור את מסורת הסיפור של עלמה ולספר אחד קצר משלי. הוספתי שאלה לסבב. אחרי "מה הדבר הכי קינקי שעשיתם" ו"הדבר הכי אמיץ" ו"הדבר הכי מבין", שאלתי, "רגע, ומה הדבר הכי רע שעשיתם לבני-הזוג שלכם", וכולם שתקו באחת, השאלה לא הצחיקה איש, הנוכחים שקעו באי-נוחות במחשבות, ומישהו אמר, "אממ... שאלה כיפית, יופי, הפחת רוח-חיים במסיבה". התעשתי, לא נבהלתי, והפרתי את הדממה ואמרתי, "אף-

פעם לא סיפרנו לכם את הסוף של הסיפור על האפרוחים, רוצים לשמוע?" עלמה נעצה בי מבט מאוכזב ומופתע. סיפרתי שהתרנגולות כבר חיו אצלנו שבועות, עלמה נתנה להן שמות, והיתה משכיבה אותן לישון בלילות, ולפעמים היא היתה מכניסה אותן לסיבוב ניצחון בסלון, מפזרת להן גרעינים מאחורי הכורסאות, מתחת לשולחנות, ומחכה לראות אם הן עוקבות, אם הן מוצאות. או שהן היו מצטרפות לעלמה ללילה של סרט מתח על הספה, ומקרקות ברגעים הקשים, ואני הייתי מבקשת להעביר לחדשות, ועלמה היתה מתרעמת, למה בדיוק ברגע הכי מותח, כמה חדשות אפשר לראות. והייתי עוברת לכורסה, ולפעמים מתיישבת על תרנגולת תועה, בטעות, וקופצת בבהלה, אבל בדרך-כלל התרנגולות נהנו לרבוץ במרפסת הגדולה ולשוטט בה. ויום אחד, עלמה היתה בעבודה, ואני שכחתי לסגור את הדלת של המרפסת הגדולה, והכלבה יצאה אליהן בשעטה, היא שנאה את התרנגולות, היא נחרדה מהן, פשוט נחרדה, כי האפרוחים המתוקים, צהובים ורכים ובעלי מידות נאות ומתונות, הצמיחו במהירות נוצות ארוכות ותפחו וגידלו ראש כעור, ומחודד, וכרבולת משונה, ופתאום, באחת, היו בנחלתנו עשר מפלצות גבוהות. הכלבה הרגישה מוקפת ומותקפת, היא שנאה את הניקור ואת הקרקור, היא יצאה למרפסת והשתוללה, ואני עמדתי שם ולא עצרתי בעדה. צווארים התפקעו, נוצות נתלשו, דם ניתז, קריאות נשברו, וכשעלמה חזרה מהעבודה, עוד הייתי עם הסמרטוט ביד, נשארו כמה נוצות שלא הספקתי לפנות, ואמרתי שאני מצטערת, אני לא יודעת איך זה קרה, שכחתי לסגור את הדלת של המרפסת הגדולה, ועלמה התיישבה בכיסא ובכתה.

לא היה אפשר עוד להחזיר את הערב לקדמותו העליזה. מישוהו כחכח ואמר, "טוב, זו תאונה, זה לא מעשה רע. אלא אם כן עשית את זה בכוונה, אה?" אחרת פנתה אל החבר שלה ושאלה, "מה הדבר הכי נורא שעשיתי לך, מתוק?" ומישוהו אמר, "טוב, מאוחר, יום עבודה מחר". עלמה ישבה ושתתה במטבח, ואמרתי, בואי, כולם הולכים, והלכנו. עלמה לא שאלה אותי אם עשיתי את זה בכוונה. היא רק שאלה בשביל מה זה טוב. אשתה עכשיו כוס מים, לדלל את האלכוהול, להרגיע את הקירות, הם מסתחררים. עלמה כועסת ברחוב, הולכת עם הכלבה. היא לא אוהבת לקשור אותה, והכלבה בדרך-כלל יודעת להישאר על המדרכה, ולא לחצות את הכביש אלא אם עלמה מרשה, אבל עכשיו, עם העצבים של עלמה, אולי יקרה משהו רע, אולי דעתה של עלמה תוסח, והכלבה תרד לכביש, ועלמה תיבהל, כי בדיוק תיכנס לרחוב מכונית שתיסע הרבה יותר מדי מהר, ועלמה תקפוץ כדי להציל את הכלבה אבל המכונית תפגע בה, והכלבה תברח, הן לא יחזרו הביתה, אשאר פה לבד, עם עצמי, הכל יהיה ריק ושקט ונקי.

מתוך "פיקניק", בהוצאת הקיבוץ המאוחד 2006, בעריכת דנה אולמרט

